

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Výukový materiál zpracován v rámci projektu EU peníze školám

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3665

Šablona:	I/2	č. materiálu:	VY_12_INOVACE_131
----------	-----	---------------	-------------------

Jméno autora:	Mgr. Tomáš Vaculík
Třída/ročník:	VII.
Datum vytvoření:	11. 4. 2013

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací oblast:	Jazyk a jazyková komunikace
Tematická oblast:	Poezie
Předmět:	Český jazyk a literatura
Výstižný popis způsobu využití, případně metodické pokyny:	Po přečtení básně žáci odpoví na zadané otázky, a to buď ústně, nebo písemně formou pracovního listu
Klíčová slova:	Poezie, Jan Neruda, sloka, rým,
Druh učebního materiálu:	pracovní list
Soulad se ŠVP:	Je plně v souladu se ŠVP - Strom
Rozvíjené klíčové kompetence:	Kompetence k učení, kompetence k řešení problému, kompetence pracovní
Odkaz:	http://www.hfdata.cz/joom/index.php/llit/109-144/356

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

JAN NERUDA

ROMANCE O KARLU IV.

Král Karel s Buškem z Vilhartic
teď zasedli si k dubovému stolu —
ti dva už pili mnohou číši spolu
a zapěli si z plných plic.

„Nuž dej sem zlaté číše, páže,
a nalej vína — dolej výš —
dnes, pane Bušku, cosi zviš!“
král Karel vesel káže.

„Zde po tom víně, Bušku, slyš,
domácí slunce naše v loni hrálo —
tot' první víno, které v Čechách zráló —
aj tedy vzhůru, pijme již!“

A pili — král však náhle prsknul —
„To že je víno? tenhle kvas?
vždyť ústa křiví, láme vaz!“
a zlostně rukou mrsknul.

„Eh — vezu révu z Burgund sem,“
král dál a dál si v zlosti svojí vede,
„a takovouhle peluň mně z ní svede
ta velebená česká zem!
Jsem přesvědčen, když broskve vsadím,
že sčesám trpké trnky s nich,
a chceš-li klidit pustý smích,
zde růže sázet radím!

Však jaká země — taký lid!
vás kdyby učit chtěli všichni svatí,
zda všimnou si jich Češi paličatí —
buď svatý rád, když není bit!
Jak bych zde mlátil otep slámy!
Nechť chci co chci, za krátký čas
se všechno jinak zvirtne zas —
mám já to bídu s vámi!“

Přec zase číši k ústům zdvih',
a napiv se, své velké dobré oči
teď kradmo přes stůl po soudruhu točí,
ten však je jako pěna tich.
Jen — aby marně nezahálel —
pan Bušek máčel zub a pysk
a víno ku punebí tisk'
a po jazyku válel.

„Ba je to bída teď“, děl zas král
a rychle zavdal sobě vína znovu,
tak rychle, jak by bránil zlému slovu;
však kolem úst již úsměv hrál.
„Mám žízni umřít? — na mou víru,
Ty's oslep', páže — nevidíš,
že přede mnou je prázdná číš? —
a dej mi dobrou míru!

Pij, Bušku — již se nezarmuť —
a poslyš, co Ti král Tvůj moudrý praví:
můj jazyk je jak známo vybíravý —
a našel již v tom víně chuť.
Víš — zkoumat třeba, Bušku milý!
to víno má svůj zvláštní ráz,
zprv trpké, ale milé zas —
my, myslím, už se vpili!“

„Nu vidíš, králi: tak náš lid!
Má duši zvláštní — trochu drsná zdá se —
však květe po svém, v osobité kráse-“
teď přerušil svůj náhle klid
hned rozveselen Vilhartice —
„ach přiblíž k tomu lidu hled
a přitiskneš svůj k němu ret
a neodtrhneš více!“

Úkoly k textu:

- 1) Kolik má báseň slok (strof)?
- 2) K jakému literárnímu druhu bude báseň patřit?
- 3) Jaké je rýmové schéma básně?
- 4) Čím se odlišuje poslední sloka od ostatních?
- 5) Najdu v básni poučení (vypiš) a pokus se jej vysvětlit.
- 6) Jaká historická fakta se v básni objevují?

Řešení:

1) Kolik má báseň slok (strof)?

Osm

2) K jakému literárnímu druhu bude báseň patřit?

Lyricko-epickému

3) Jaké je rýmové schéma básně?

abba (rým obkročný)

4) Čím se odlišuje poslední sloka od ostatních?

Na rozdíl od předešlých slok patří promluva Buškovi, zatímco v předchozích slokách mluvil vždy Karel IV.

5) Najdu v básni poučení (vypiš) a pokus se jej vysvětlit.

V poslední sloce – ...“ach přibliž k tomu lidu hled.....a neodtrheš více!“

6) Jaká historická fakta se v básni objevují?

Např. skutečné postavy – Karel IV. a Bušek z Vilhartic, víno dovezené z Burgund

Zdroj:

SOUKAL, Josef. *Čítanka 7: Literární výchova pro 7. ročník základní školy a pro odpovídající ročník víceletých gymnázií*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1997. ISBN 80-85937-55-7.